

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

פח.

עין משפט
נר מצוה

נא א מיי פ"ז מהל'
נדרים הל"ז טו"ט
י"ד ס' רכב טע"ף א'
נב ב מיי שם טו"ז מהל'
זכיה ומתנה הל"ד
סמג לאון רמב ועשין פז
טו"ט ע"ש שם וטו"ט ע"ה
ס' פ"ה פ"ה יא:

תוספות

בבלי דעת. שאני
ידיע
אנלו וסומא לאו בר מידע
הוא שאני יכול לראות אם
חכירו עמו אם לאו דאילו
רבי מאיר בטר משמעותיה
דקרא כמו בתנאים דאמר
לא קרינא כאן ביום שעמו
והחשיב האילו וקבור שאני
יכול להפיר: ואי אמרת
ב"ה. אלף שבע מיה בלא
ראות לרבות את הסומא
דימורה הוא לרבינו דאילו
משמעתא לא משמעת
[הכין] ולפירוש זה לא
קרינא מה שיש במקצת
ספרים והכל מעניניה
דקרא ושבע אשה ו"ס
ללא נקטין: בהמדר חתנו
ב"ה נקטין ד' במתנה.
ואע"פ דנהיה הוא בדבר
אין זה אלף גורם הנאה
כמתן (לעיל ד' תל.) וזו
אשמו ונציו: לא שנו אלא
דאמריהם בהשאת נישאת
ונותנת לתוך פ"ה. דלא
היה המנהג שכל לל דבר
הילכך אם אמר לה ע"מ
שאין לבעלך רשות בהם
לא קנה הבעל אבל אמר
לה מה שמחלי עשי קני
יתהון בעל וכו' דבר אמר
לה על מנת שאין לבעלך
רשות בהם לא אמר (לה)
כלום דיד אשה כיד בעלה
דמיה שמתה לה לעשות
כל מה שמחלי קנאסת
בעל אבל כי אמר לה
מה שאת נושאת ונותנת
לפך דמתנה לא היה
כיד בעלה ופ"ה דהלכה
כיד לגבי שמואל דהיינו
באסוריו והלכה כרבי מאיר
דבר קאי בוותיה הארמתי
בפ"ק קדושין (דף כז.
ד"ה ור"ה):

(א) וְיָצִיל לַחֲמוֹתָי וְעַיִן מוֹרֵט
וּמַלְאֲמֵי תַחֲסֹם קְדוּשָׁתָן כִּי:
ד"ה ורבי אלעזר וכו'
העמיקו משנה זו בזה"ל
המדר חתנו הנאה ממת
והוא רחל וכו' (ב) (ג) [שין]
לפך פ"ה: (א) ב"ב דף נא:
וע"ש מוס' ד"ה במתנה.

תורה אור השלם

1. וְאִשְׁרָא יָבֵא אֶת רַעְיוֹ
בְּיַד לַחֲסֹב עֲצִים וְיִצְחָק
יֵדוּ בְּגִדָּיו לְכַרֵּת יַעֲקֹב
וְיִשְׁלַח הַבְּרִיָּה מִן הָעֵץ
וְיִקְצָץ אֶת רַעְיוֹ וְיִתֵּן
הָאֵל יָגוֹס אֶל אֲחִת
הָעֲרִים הָאֵלֶּה הָיָה:
דברים י"ט

הגהות הב"ח

(א) "ש"י" ד"ה ר"מ וכו'
לרבינו מי שהוא בלא ראות
העין דלא אמר מקצת
ידיעה לאו בכל ידיעה
וומלא וכו' לאו בכל ידיעה
לא בלא גולה וכו' מקצת
ידיעה בכל ידיעה ולא
פיר וכו' בכל ידיעה ולא
ומיות בלא ראות נמחק
והד"ה: (ב) (ג) ד"ה אמר רבא
וכי בכל ידיעה פלגי אלא
בדוקיא דקרא: (א) ד"ה
לא שנו וכו' אע"פ דחתנו
מודר הנאה:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה תנודר וכו'
בדקפצה מפיסתה. ועין
בתום: שם:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

(א) בהר"ן ד"ה וסומא כו'
והך סוגיא מיתלפא התם
בפרק ואלו הן הגולין. ג"כ
ע"י ספר תמשה
בתנאים ריט"ף למכת
ט"ו ותבין כוונת
הר"ן בפי' דבר סוגיא
מהמתלפומים היא:

פירוש הרא"ש

ומשני הבא מעניניה
דקרא ב"ה. כלומר לעולם
ר"מ אול בטר משמעותיה
דקרא ואי לא כמי אלא
בלא ראות היה ממשע
סומא אלא משום דכתיב
תרי מעיטו מרבה סומא

כדכתיב ואשר יבא את רעהו ציער דהוא ידיע ליה (אבל) סומא
אע"פ שלא ראהו ששם הוא על ידי שמיעה ידע שהוא לשם ונימא
דחייב גלות להכי אצטריך קרא בלא ראות פרט לסומא דאין חייב
גלות: ט רבי מאיר אומר בלא ראות לרבות אם הסומא. שגולה

אמר רבא הבא מעניניה דקרא והבא מעניניה
דקרא ר' יהודה סבר גבי רוצח כתיב וְאִשְׁרָא
יָבֵא אֶת רַעְיוֹ בְּיַד לַחֲסֹב עֲצִים וְיִצְחָק
יֵדוּ בְּגִדָּיו לְכַרֵּת יַעֲקֹב וְיִשְׁלַח הַבְּרִיָּה מִן הָעֵץ
וְיִקְצָץ אֶת רַעְיוֹ וְיִתֵּן הָאֵל יָגוֹס אֶל אֲחִת
הָעֲרִים הָאֵלֶּה הָיָה:
לחייבו גלות וקשיא דר"מ אדר"מ
דבמתני' קאמר רבי מאיר מקצת
ידיעה בכלל ידיעה ולא יפר והכל
קאמר לה לא אמרין מקצת ידיעה
בכלל ידיעה: אומר רבא לא קשיא
הכל מעניניה דקרא. גבי רוצח
לאו במקצת ידיעה (ב) בכלל ידיעה
פלגי אלא מדיוקא דקרא דדייק
הכי: רבי יהודה סבר כל דבר
מיעל ליער הוא. כל מי שיכול
ליכנס ליער גולה ואפי' סומא במשמע
ואתא בלא ראות דלא אצטריך דכי
הכי דמתרבי מנבל ראות מתרבי
נמי מיער והוי רבי אמר רבי ואלן
רבי אחר רבי אלא למעט ובלא
ראות ממעט לסומא: כל דבר מידע
הוא. כלומר כל שיש לו ידיעה
כשזרק אכן להיכן נופלת וסומא לאו

בר מידע הוא: ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא. דאין גולה הוי
מיעוט אחר מיעוט מבלי דעת ובלא ראות ואין מיעוט אחר מיעוט
אלא לרבות ואתא בלא ראות ומרבה סומא: ג' לא שנו.
דיכול ליתן לא אע"פ (א) דהוא מודר הנאה ממנו אלא דלמחר לה
בענין זה אין לך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך
פיך דכיון דלמחר לה הכי לא קנה בעל ויכול ליהנות מהן דמשל
אשמו הוא אוכל: אבל אמר לה מה שמחלי עשי בהן. אע"פ
דלמחר לה שאין לבעלך רשות בהן דמי כמי שקנה הבעל מיד האב
יד אשה כיד בעלה וכמי שנתן לחתנו דמי שהרי הרשה לה בהן
לעשות מהם כל דבר ואסור הבעל בהן: ושמואל [אומר אפילו]
אמר לה מה שמחלי עשי. קסבר לא אמרין יד אשה כיד בעלה:

כמאן

לה הבעל מוונות הקצוצין לה וצמחמה והותירה אין לו לבעל בזהו מותר כלום וכדלמחר בפרק מי שאמר הריני מיר (נזיר דף כד:) * דקמחמה
מעיסתה כל שכן בשונה אחר שאין לו לבעל שום זכות בזהו מוונות הקצוצין לה משום הכי מני והוא רוצה לתת לזהו מעות שיהו מזונין
להוציא אותן בחפזים וכי"ה י"ס לו לבעל זכות בהן וכדלמחר ב' חזקת הבתים דלמרינן התם ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות ומלא
זה נהנה מחמיה שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נמונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נותנת
לפיך. ודוקא דלמחר לה הני תרי לישי אצל אמר אין לבעלך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דלמחר יד אשה כיד בעלה כדמוקי
לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני היינו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד
שמתן אותם לתוך פיה הרי בזהו שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה
שאת מתכסה וכיוצא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין צשיחן לה לאחיה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא
הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: ג' לא שנו אלא דלמחר לה מה שאת נותנת לפיך. כלומר כלישנא דמתני' דלמחר לה תרמי על מנת
שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך ככי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שמחלי עשי לא מהני

לדבריה אמי שפיר דהכל והתם סבירא ליה דמקצת ידיעה לאו ככל
ידיעה אבל דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דהא צרישא מודה ר"מ
דיפר ביום שלאחריו אע"פ דליכא מקצת ידיעה דהיינו שידע שיש
נדרים אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דמאי דלמחר צרישא
לא יפר היינו משום דכיון שידע שיש
מפירין ידיעה גמורה חשיבא ליה
אבל היכא דליכא אלא מקצת ידיעה
כרישא לאו כידעה חשיבא ליה
והכל אמר לרבות את הסומא אלמא
חשיבא ליה מקצת ידיעה ככל ידיעה.
וקשה לי מאי קושיא שאני הכא
דקרא דייקי הכי וכו' תימא הכי פריך
נגמר מינה א"כ מאי קא משני רבא
הכל מענינא דקרא וי"ל דסבירא
לן דלאו מקרא דייקי הכי ר' יהודה
ור"מ דקרא משמע הכי ושמע הכי
אלא מר אמר סבירא וממר אמר
סבירא וכל חד מסמין ליה אקרא
באסמכתא בעלמא ומש"ה פריך
מינה ומשני רבא דלאו דקס"ד
דבסבירא בעלמא תלו אלא הכא
מענינא דקרא וליכא למימר נגמר
מינה דנדרים ורואה לא שייכ כלל.
ול"ה הכא מענינא דקרא והכל
מענינא דקרא דליתיה צעיקר נסמי
ולמאן דגרס ליה מעיקרא פרכין
נגמר מינה ומשני דהתם דייקי קראי
הכי והכל דייקי איפסא: הכא

מענינא דקרא. לעולם לית ליה לרבי מאיר מקצת ידיעה ככל
ידיעה ושאני הכא גבי סומא שהרג בשוגג דרבייה קרא בלא ראות
פרט לסומא דמשמע שאני רואה כאן אבל רואה במוקד אחר:
וסומא לאו בר מידע הוא. שאני יכול לידע ולכיון מקום חכירו
ממש ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה
הילכך הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. והך סוגיא
מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין: (ב) הנודר הנאה מחמתו
והוא רוצה להם מעות נכסו. הא דמי מעות משום דאי יהיב לה
מוונות אין צריך לומר לה כלום לפי שאין לבעל זכיה בהן והיינו
דמתן בפרק אין בין המודר (לעיל דף תל.) וזו את אשמו ולא הלריכוהו
לומר ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן משום דכיון דאיהו זנה
במקום הבעל לית ליה לבעל שום זכות בזהו מוונות שהרי אפי' נתן

לה הבעל מוונות הקצוצין לה וצמחמה והותירה אין לו לבעל בזהו מותר כלום וכדלמחר בפרק מי שאמר הריני מיר (נזיר דף כד:) * דקמחמה
מעיסתה כל שכן בשונה אחר שאין לו לבעל שום זכות בזהו מוונות הקצוצין לה משום הכי מני והוא רוצה לתת לזהו מעות שיהו מזונין
להוציא אותן בחפזים וכי"ה י"ס לו לבעל זכות בהן וכדלמחר ב' חזקת הבתים דלמרינן התם ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות ומלא
זה נהנה מחמיה שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נמונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נותנת
לפיך. ודוקא דלמחר לה הני תרי לישי אצל אמר אין לבעלך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דלמחר יד אשה כיד בעלה כדמוקי
לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני היינו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד
שמתן אותם לתוך פיה הרי בזהו שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה
שאת מתכסה וכיוצא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין צשיחן לה לאחיה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא
הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: ג' לא שנו אלא דלמחר לה מה שאת נותנת לפיך. כלומר כלישנא דמתני' דלמחר לה תרמי על מנת
שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך ככי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שמחלי עשי לא מהני

טפי

הלכך גבי נמי אולי בטר משמעות דקרא וכוין שלא ידע שום מפירין לא הוי קיום אבל סופא כיון שידע שום מפירין אע"פ שלא ידע שהוא נדר מכל מקום היה לו להפיר ומה שכתוב בפרקים והכל מעניניה דקרא
רבי מאיר סבר ביום שעמו כו' גורסא שאינה כריכה היא: מתני' המודר הנאה מחתנו ב"ה. הרי מעות הללו נמונים לך במתנה ואע"פ שחתנו נהנה מהן שזן את אשמו התמן לעיל וזו את אשמו: ובלבד שיאמר ידא
לבעלך רשות בהן. הא לאו הכי אסור אע"פ שנתן לאשמו ולעיל דמתן נותן לאחר מותר המודר ליהנות ממנו שאני האב שהבעל זוכה בפירות המתנה שנתן לאשמו הוי כאלו נתן לבעל: ג' לא שנו אלא
דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך. הרי פירש מה שאמר בתחלה המעות הללו נתונין לך במתנה דלא הוי מתנה לכל דבר אבל למה שפירש הילכך אחי נמי הוי שאמר ע"מ שאין לבעלך רשות בהן: אבל אמר
לה מה שתרצי עשי. כיון דהויא מתנה לכל דבר קנה יתהון בעל וכו' לא אחיני מה שאמר ע"מ שאין לבעלה רשות בהן: